

Patiëntenbrief: Palliatieve sedatie

Palliatieve sedatie is het toedienen van medicatie om het bewustzijn te verminderen, dus om je suf en slaperig te maken. Het is een vorm van symptoomcontrole waarbij medicatie onderhuids wordt toegediend via een spuitaanrijver. Bij sedatie voel je je ontspannen en ebben pijn of andere (lichamelijke) problemen weg.

Palliatieve sedatie is dus niet:

- De slaperigheid die het gevolg kan zijn van sterke pijnmedicatie
- Een rustgevend middel om een onderzoek mogelijk te maken
- Een toestand van verminderd bewustzijn die nodig is om je te helpen genezen

Waarom palliatieve sedatie?

In de meeste gevallen kan de pijn of onrust tegen het einde van je leven, heel goed behandeld worden. De kennis daarover is enorm gegroeid en het aantal middelen dat kan worden ingezet ook. Maar toch blijven er bepaalde vormen van pijn of andere symptomen die niet rechtstreeks kunnen worden weggenomen. Dan helpt het om je zo suf te maken dat je letterlijk de pijn of andere vormen van belasting niet meer voelt. Dat gebeurt altijd in overleg met jou en de mensen rondom je.

Soorten palliatieve sedatie:

Licht	Diep
Patiënt is rustig, opent de ogen, beweegt bij aanspreken of aanraken.	Patiënt slaapt en reageert niet op aanspreken of aanraken.
Met tussenpozen	Continu
Patiënt wordt af en toe in deze toestand gebracht.	Patiënt wordt voortdurend in deze toestand gehouden.
Tijdelijk	Tot het overlijden
Patiënt krijgt een voor beperkte tijd een 'time out' van pijn of andere problemen.	Patiënt heeft blijvend nood aan de sedatie.

Vaak is er een evolutie van de sedatie in de loop van het stervensproces, bv. van licht naar diep of van tijdelijk naar blijvend tot het overlijden. Palliatieve sedatie heeft ingrijpende gevolgen, dus jij (of de mensen rondom jou als je zelf niet meer wilsbekwaam zou zijn) mag rustig je tijd nemen om erover te beslissen. Als je de stap naar palliatieve sedatie gaat zetten, is het goed om vooraf afscheid te nemen van de mensen om je heen. Het valt immers niet precies te voorspellen hoe sterk je bewustzijn vermindert en of je nog helder kunt communiceren.

Bij welke symptomen wordt palliatieve sedatie gebruikt?

Het gaat altijd om hardnekkige (refractaire) symptomen waarvan je veel last en/of pijn hebt en die niet kunnen verholpen worden door gewone medicatie, omdat die onvoldoende of te traag werkt. Dat kunnen zowel lichamelijke als psychische factoren zijn. Vaak zorgt een combinatie van factoren voor de onhoudbaarheid van het lijden.

Hardnekkige (refractaire) lichamelijke symptomen zijn o.a. pijn, delier (verwardheid) en erge kortademigheid. Op psychisch vlak kan het bv. gaan om totale mentale uitputting (vaak na een lang en zwaar ziekteproces), de ondraaglijkheid van verdere afhankelijkheid, de diepe ervaring dat het genoeg is geweest. Voordat de dokter en het medisch team overgaan tot palliatieve sedatie, moeten eerst alle andere middelen tot verlichting uitgeput zijn. Palliatieve sedatie heeft immers tot gevolg dat je als patiënt minder bewust en aanspreekbaar wordt. Diepe en continue sedatie gebeurt enkel in een terminaal ziekteproces wanneer de natuurlijke dood nabij is

Krijg je dan nog eten en drinken?

Meestal speelt de kwestie van palliatieve sedatie pas als je al zo dicht bij de dood bent, dat je gestopt bent met eten en drinken. De beslissing over het stopzetten van kunstmatige voeding of vocht is al eerder genomen. Bij palliatieve sedatie zou het bovendien erg moeilijk worden om normaal te eten en te drinken. Dus gewoonlijk krijg je bij palliatieve sedatie geen kunstmatige voeding of vochttoediening, maar dat heeft nauwelijks invloed op je levensduur.

Een verkapte vorm van euthanasie?

Als je kort voor je dood last blijft hebben van erge pijn en andere kwalen, kan euthanasie of actieve levensbeëindiging in het vizier komen. Toch is dat wezenlijk iets anders dan palliatieve sedatie. Bij dat laatste gaat het altijd om het onder controle brengen van de pijn of andere problemen, niet om een beëindiging van het leven. De medicatie is altijd in verhouding tot het probleem. Het is belangrijk om dat onderscheid goed te maken.

	Palliatieve sedatie	Actieve levensbeëindiging (waaronder euthanasie)
<i>Intentie</i>	symptoombehandeling	levensbeëindiging
<i>Handeling</i>	zoveel medicatie als nodig om symptoom onder controle te krijgen (proportionaliteit)	Zoveel medicatie als nodig om leven te beëindigen
<i>Resultaat</i>	levensverkorting uitzonderlijk	levensbeëindiging (per definitie)